

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Epistolarvm Innocentii III. Romani Pontificis Libri Vndecim

Innozenz <III., Papst>

Parisiis, 1682

Trecensi Et Meldensi Episcopis, & Abbati Latiniacensi Parisiensis diocesis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-20020

TRECENSI ET MELDENSI
Episcopis, & Abbati Latiniacensi
Parisiensis diocesis.

EX parte dilecti filij Cluniacensis Ab-
batis fuit propositum coram nobis
quod cum ipse ad probandam coram di-
lecto filio Abbate sanctæ Genovesæ Parisi-
ensis ac judicibus suis monasterij de
Caritate læsionem enormem, quam in alie-
natione possessionum suarum incurrerat,
& inveniendam pecuniam Templariis re-
fundendam diligenter & sollicitè labora-
ret, jamque magnam partem pecuniæ sine
ipsius monasterij gravamine invenisset, ac
spem concepisset de inveniendò residuo
meliolem, Gaufridus tunc Prior ejusdem
monasterij Antisiodorensis diocesis, ne ip-
sius Abbatis studium super hoc fortiretur
effectum, nequiter studuit impedire. Nam
cum Abbas præcepisset eidem ut de his &
aliis quæ ad ordinem pertinent tractaturus
ad Capitulum generale accederet, quod
instabat, ipse quendam Clericum alienigenam
& ignotum post eundem Abbatem
apud Sezanniam ad appellandum transmi-
sit, sicut idem Clericus assererat. Tunc
Abbas prædictus per hujusmodi machina-
tiones & studia videns super probatione
læsionis enormis & solutione Templariis
facienda necnon & aliis utilibus procuran-
dis impediri processum, disciplinamque
monasticam dissolvi penitus & elidi, ver-
sus idem monasterium, licet jam instaret
dies celebrandi Capituli generalis, duxit
celeritè festinandum, volens super hoc
cum ejusdem loci conventu habere trac-
tatum ac de mandato nostro corrigenda
corrige ac statuere statuenda, præsertim
cum de novo nostris fuisset litteris * redar-
gutus quod se in corrigendis excessibus
subditorum in abbatibus & prioratibus sibi
subjectis exhiberet tepidum & remissum,
ac nos mandassemus eidem ut appellatio-
ne remota corrigeret & reformaret in illis
quæ correctionis & reformationis officio
cerneret indigere. Verùm Gaufridus præ-
dictus captato favore servientium nobilis
viri Comitis Nivernensis prævenit Abba-
tem, & conventum suis mendaciis circum-
venit, in Capitulo asserens quod Abbas de
monasterio ipso omnes proponebat eicere
& de Cluniaco inducere alios numero pau-
ciores. Cum ergo Abbas prædictus per
servientem quem præmiserat suum ipsis an-
nuntiasset adventum, iidem servientem ip-
sum cum injuria expellentes, villæ & clau-
stri portas firmiter obserrarunt, & cum il-

lic Abbas postmodum advenisset, ipsi &
aliis viris religiosis qui comitabantur eun-
dem villæ impudenter & claustrum denega-
runt ingressum. Veruntamen quidam de
monachis monasterij antedicti zelo devo-
tionis accensus quandam portam villæ,
postquam Abbas & socij ipsam & alios cir-
cumierant, reverenter referavit eidem;
quam iidem ingressi primam partem clau-
stri, quam quidam monachi eodem zelo
ducti aperire curarunt, secundum consue-
tudinem ordinis intraverunt. Hoc comper-
to Gaufridus & mortachi ac servientes ar-
mati, quos idem Gaufridus ad hanc præ-
paraverat victimam, de campanilibus &
eminentioribus locis in Abbatem & socios
lapides grandes & densos crudeliter proje-
cerunt. Veruntamen misericors Dominus
miraculosè Abbatem servavit illæsum, li-
cèt in equum ejusdem plures magni pon-
deris projecti lapides extitissent, adeo quod
idem equus in quatuor locis apparuit vul-
neratus. Tunc Abbas tam atrocibus affectus
injuriis, cum illi projicere lapides non
cessarent, censuit furori cedendum, &
equo laxato fugam petiit, & se recepit in
villam, quem quidam burgenfis errantem
inveniens, & quasi de mortis periculo eru-
tum trementem totis artibus & pallentem,
misericordia motus duxit in domum suam,
& curam ejus egit filialiter & devotè. In
illo autem conspectu, quando Abbatem &
socios lapidibus voluerunt obruere, qui-
dam servientes & monachi majorem por-
tam cum gladiis & fustibus exeuntes, sar-
cinulis oneratos retinere tres equos, uno
de Abbatis servientibus vulnerato. Sed &
iis Gaufridus & ejus complices non con-
tenti, quinimmo malis adicientes pejora,
Balivos Comitis memorati in grave præju-
diciam monasterij atque villæ ad suorum
defensionem facinorum & juris oppressio-
nem necnon Abbatis & ordinis advoca-
runt, quorum præsentia & favore campa-
nilia & alia loca editiora armis, arcibus,
ballistis, & lapidibus munierunt de nocte,
ira celebrantes excubias cornibus, canti-
lenis, fistulis, & clamore ac si castrum ob-
sessum ab hostibus custodirent; quam-
quam Abbas per violentiam irrupere
claustrum, etsi posset, nullatenus noluis-
set, sed nobis vindictam potiùs reservare.
Attendens igitur idem Abbas quod Gau-
fridus & sui nullam admonitionem admit-
terent, semper claustrum, curia, ac majoris
Ecclesiæ, necnon omnibus aditibus obsè-
ratis per quos ad eos haberi posset accessus,
habito virorum religiosorum consilio,

PPpp

Tom. II.

Epist. 144.
Confirmatur
littera lata
contra Gaufridum
Priorem
de Caritate.
Vide infra epist.
135.

* Suprà epist.
6.

ipsius Gaufridi & complicum ejus culpis clarescentibus evidenter, ipsum tamquam inobedientem, rebellem, contumacem, & dilapidatorem sententialiter amovit à regimine prioratus, & tam ipsum quam omnes sibi taliter adhærentes vinculo excommunicationis innodans, Ecclesiam supposuit interdicto, donec redeuntes ad cor condignè satisfacerent de tam enormibus excessibus & offensis. Ipsi verò semper proniores ad pejus, sententias in eos sic latus rationabiliter non servantes, pulsatis campanis divina præsumunt solemniter celebrare. Ceterum cum equi Abbatis ducerentur ad aquam, ab hominibus Comitum antedicti, quos introduxerunt in villam contra ipsius & monasterij libertatem, septem ex eis capti fuerunt, reliquis effugatis. Iidem etiam ceperunt servientes Abbatis in villa, in qua Comes præfatus nullam habet justitiam, licet in nullo præfati exceßerint servientes; omnes præterea villæ portas & aditus, per quos intratur in eam, postmodum obstruxerunt, non patientes intrare quempiam peditem vel equitem ad Abbatem. Quod si quisquam portam ingrederetur ignotus, custodes perquirebant ipsarum ne ferret litteras vel mandatum. Abbas igitur taliter impeditus, & affectus tædio ac languore, quoniam Cluniaci Capitulum annuum non poterat celebrare, in quo de sæpediti monasterij reformatione potissimum & pecunia Templariis refundenda tractare ac ordinare cum Abbatibus & Prioribus disposuerat, ne tunc Abbates & Priores inaniter laborassent, neve propositum ejus circa relevationem ejusdem monasterij suo privaretur effectu, vocatis ad se Abbatibus & Prioribus idem Capitulum apud Caritatem celebrare decrevit, credens auctoritate ac præsentia tantorum virorum posse præfatos rebelles à sua pertinacia revocari. Venerabilis quoque frater noster Gebennensis Episcopus & H. Remensis Archidiaconus, sicut suis nobis litteris intimarunt, accesserunt Cluniacum ad Capitulum generale, sed cum Abbas se per suas litteras excusasset quod illuc ire nequiverat à Priore ac monachis de Caritate, quos inobedientes & rebelles invenerat, graviter impeditus, & diffinitores Capituli ad Caritatem cum congregatis ibidem Prioribus evocasset, ut ibi tam de rebellionem Prioris & monachorum quam de aliis agendis communiter tractaretur, iidem diffinitores cum Prioribus ad mandatum Abbatis, & Episcopus & Archidiaconus ad

preces ipsorum, cum ipsis usque ad castrum quod Marchia dicitur accesserunt. Iidem diffinitores & Prioribus remanentibus, iidem Episcopus & Archidiaconus ad præfatum villam iverunt, de pace cum sæpedito Abbate & Priore ac monachis ipsius monasterij locuturi, sed invenerunt januas obseratas. Rogaverunt autem eos quos viderant supra muros ut ipsos permitterent introire. Qui responderunt eisdem quod sine Prioris mandato nullatenus ipsis pateret ingressus. Cum ergo quidam serviens Comitum memorati interrogasset qui essent, & ipsis respondentibus didicisset, rogatus ab eis ad Priorem accessit ut ipsis ingrediendi licentiam impetraret. Quo moram diutius protrahente, idem Archidiaconus divertit ad aliam villæ portam, tentans si alium ingressum possent habere; sed nihil omnino profecit. Ad ultimum verò post expectationem non modicam serviens Comitum responsum hujusmodi reportavit, quod non ingrederentur ullo modo, cò quod ad Capitulum accesserant generale. Sic ergo passi repulsam, ad Marchiam redierunt. Die verò sequenti præfatus Episcopus magistrum Philippum officialem Nivernensem rogavit ut Priorem adiret, & sibi & Archidiacono impetraret ingressum, quia loqui de pace cum eo & suis fratribus affectabant. Ipse verò cum Priore locutus, sic respondit eisdem, quod Prior ipsos nullo modo intrare permitteret, nec ipse ad Episcopum iret, neque loqueretur cum eo. Tertia quoque die cum diffinitores & Priores ad sæpeditam villam simul proposuissent accedere, tentaturi si cum Priore ac monachis possent loqui & habere ad Abbatem accessum, servientes sæpediti Comitum advenerunt, inhibentes eisdem ne ad villam accederent sæpeditam, in personis & equis eorum gravia pericula intentando. Adjecerunt etiam quod, si possent, eosdem Episcopum & Archidiaconum introducerent, sed si cum diffinitoribus & Prioribus irent, nullo modo permitterentur intrare. Ipsi igitur illic venientibus occurrit Thesaurarius Turonensis, & ad quandam portam duxit eosdem; ad quam post expectationem non modicam cum difficultate maxima stipatus militibus & servientibus, equis armatis, & monachis magnos ferentibus baculos, venit Prior, cui proposuerunt, præsentibus Thesaurario supradicto, Bituricensi Cantore, Antisiodorensi Archidiacono, & aliis pluribus, verbum pacis, ostendentes clamma quæ poterant ex hac discordia provenire,

& quam gravis infamia occasione diffensionis ipsius, non solum eis, sed & religionis aliis imminerebat. Ad hæc obtulerunt eisdem ex parte diffinitorum ipsorum quod parati erant corrigere si qua essent tam circa ipsum Abbatem quam eosdem Priorem & monachos corrigenda, cum auctoritate Capituli generalis per sedem apostolicam approbati potestatem haberent corrigendi excessus tam in capite quam in membris. Ipse vero respondit quod de diffinitorum correctione vel generalis Capituli non curabat, cum non nisi coram nobis, ad quem appellaverat, ut dicebat, de spiritualibus responderet, & de temporalibus non nisi coram Comite memorato, in cuius erat custodia constitutus, nec aliquod verbum pacis aut compositionis alicujus admitteret quandiu Abbas in eadem villa maneret. Afferuit enim quod monasterium Cluniacense aliquando gravarat eosdem, & ipsi Priori extiterat nuntiatum quod Abbas illum à prioratu proposuerat amovere & monachos in domibus aliis collocare, propter quod ipsum illic noluerunt recipere venientem. Ad hæc autem rogaverunt eundem ut ipsos loqui permitteret cum Abbate. Qui post multa consilia dixit eis quod ipsum Episcopum solum loqui cum eo presentibus suis & Comitibus servientibus pateretur, ita quod quocumque ipsi vellet exiret. Porro extra villam præfato Archidiacono remanente, ad Abbatem Episcopus solus accessit, proponens eidem quæ sibi videbantur in factu hujusmodi expedire. Abbas vero respondit quod monachos ejusdem monasterij tamquam bonus pater in spiritu mansuetudinis paratus erat recipere, si tamquam boni filij venirent ad ipsum, & cum eis, quantum secundum Deum posset, cum religiosorum virorum consilio dispensaret, atroces injurias quas eidem intulerant remisurus. Cum enim pro ipsorum utilitate ad eorum accesserit monasterium, portas villæ sibi clausurunt, quibus per quosdam ex fratribus referatis, cum monasterium sicut pastor Ecclesiæ ac villæ dominus ingredi voluisset, violenter à monachis est repulsus, qui equos capientes ipsius, & à turribus monasterij in eum ingentes lapides jacientes, equum suum graviter vulnerarunt, ipsum divina misericordia protegente, ac tres servientes capti à servientibus Comitum villam cum monachis observantibus extiterunt: unde ad domum cujusdam burgenensis, in qua manebat, declinaverat necessitate compulsus. Præterea afferuit plurimum se dolere quod

Tom. II.

executio mandati apostolici de alienatis possessionibus revocandis extiterat impedita, cum propter hoc ad deliberandum & tractandum cum ipsis specialiter accessisset, proponens se jam magnam partem pecuniæ, nisi staret per eos, sine difficultate ac damno monasterij invenisse. Audito igitur Abbatis responso, ad Priorem & monachos rediit in curia monachorum, & verbum pacis illis proposuit diligenter, dicens quod benignum responsum receperat ab Abbate, ac ex parte generalis Capituli dixit eis quod libenter corrigerent circa eundem Abbatem vel ipsos si esset aliquid corrigendum. Monachi vero dixerunt quod de Abbate vel diffinitoribus seu generali Capitulo non curabant, nec pacem ipsorum vel per eos etiam requirebant. Prior vero addidit sicut prius quod quandiu Abbas esset in villa, sive in prioratu officio remaneret, sive removeretur ab illo, nullum admitteret verbum pacis. Cum igitur aliud à Priore ac monachis responsum habere dicitur Episcopus nequivisset, Priorem interrogavit eundem si ab ipso & suis essent securi ad suum Abbatem monachi venientes. Ipse vero respondit quod guerram nemini faciebat. Et cum idem Episcopus insistisset ut sibi plenius responderet, sic ait, quod securitatem alicui non præstabat. Et statim Lethericus serviens Comitum antedicti, ipso Priore presente nec contradicente, subjunxit quod si Cluniacenses monachi de cetero tangerent villæ portas, & equos amitterent & personis periculum immineret, prohibens nihilominus ne amplius apud Marchiam ejusdem Comitum castrum, in quo prius hospitati fuerant, remanerent. Egressus igitur villam Episcopus antedictus, ad diffinidores & Priores rediit cum Archidiacono memorato, à quibus interrogati si boni aliquid invenissent aut profecissent in aliquo commonendo, exposuerunt eisdem quod fecerant diligenter. Ipsi vero juxta muros villæ sedentes suum Capitulum ordinarunt, & habito diligenti tractatu suam sententiam formaverunt, quam diffinidores redactam in scriptis, præfatis Episcopo & Archidiacono convocatis & audientibus promulgarunt, Gaufridum Priorem ejusdem monasterij, quia vocatus ad generale Capitulum venire contempsit, & Abbatem suum accedentem ad idem monasterium non admisit, sed cum armis violenter rejecit, & eosdem illuc correctionis gratia properantes portis turpiter repulit obferatis, auctoritate Dei

Ppp ij

& sua necnon & generalis Capituli propter inobedientiam, rebellionem, & contumaciam manifestam, ac causas alias excommunicationis vinculo innodantes, & deponentes à regimine prioratus, sigilla ejusdem G. pariter & conventus ejusdem monasterij condemnando, & omnes complices suos pari excommunicationis sententia involvendo nisi infra septem dies à præsumptione hujusmodi non respiscerent & regulariter emendarent. Et ne ipsius monasterij negotia deperirent, dilectum filium W. Cluniacensem Priorem præfecerunt eidem, ipsius sibi administratione concessa. Ne igitur tantæ præsumptionis excessus remaneant incorrecti, discretioni vestræ per apostolica scripta præcipiendo mandamus quatenus ad locum ipsum personaliter accedentes, & inquisita super iis plenius & cognita veritate, si rem invenitis ita esse, prolatam in sæpeditum G. depositionis sententiam à regimine prioratus auctoritate apostolica confirmantes, & approbantes nihilominus quod de substitutione Prioris & sigillorum damnatione per præfatos diffinitores est factum, excommunicationis sententiam in præfatum G. ac ejus complices promulgatam faciatis appellatione postposita usque ad satisfactionem condignam firmiter observari, contradictores quoslibet aut rebelles, sive monachi vel Clerici fuerint, sive laici, per censuram ecclesiasticam sublato cujuslibet contradictionis & appellationis obstaculo compescendo. Et quoniam audivimus præfatum Gaufridum multas sibi pecunias congregasse, volumus nihilominus & mandamus quatenus ad resignationem earum per distractionem ecclesiasticam appellatione remota compellatis eundem, facientes ipsas pecunias in solutionem debitorum converti vel in aliam utilitatem monasterij memorati. Eos verò quos excommunicatos consiterit temerè celebrasse divina pœna canonica percussatis. Testes autem qui fuerint nominati &c. usque subtraxerint, per censuram eandem appellatione cessante cogatis veritati testimonium perhibere. Nullis litteris veritati & justitiæ præjudicantibus à sede apostolica impetratis. Quòd si non omnes &c. duo vestrum &c. Datum Signiæ i v. Kal. Julij, pontificatus nostri anno decimoquinto.

ASTORICENSI EPISCOPO
& Paleniniensi electo.

Cum decisæ in nostra præsentia quaestiones pati non valeant recidivam, quæ interdum gravius litigantes affligit, discretioni vestræ per apostolica scripta mandamus quatenus venerabili fratri nostro Legionensi Episcopo & dilecto filio Abbati sancti Facundi Legionensis dicto, quorum causam super burgo & cauto Ecclesiis interdicto & rebus aliis venerabilibus fratribus nostris Overensi & Burgensi Episcopis & conjudicibus eorum duximus committendam, peremptorium terminum præfigatis quo per se vel procuratores idoneos nostro se conspectui repræsentent, causam eandem in nostra præsentia tractari. Quòd si forsan lis jam contestata exitit coram ipsis, vos eisdem auctoritate nostra diligenter monere curetis ut in causa juxta primi mandati nostri tenorem usque ad diffinitivam sententiam ratione prævia procedentes, ipsam ad nos sufficienter instructam remittant, præfigentes partibus terminum quo compareant coram nobis justam auctore Domino sententiam receptorum. Datum Signiæ i r. Kal. Augusti, pontificatus nostri anno decimoquinto.

EPISCOPO CREMONENSI.

Si cæci & claudi ac debiles ad nuptias filij summi patris intrare non solum vitandi sunt, sed etiam compellendi, multo fortius illi qui ad illas properant per se ipsos, repellendi non sunt ullatenus ab eisdem. Hæc utique attendentes, cum olim dilectus filius Bernardus Primus & socij ejus, qui super hæresis crimine fuerant infamati, ad magisterium sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ confugissent, proponentes se fore paratos nostræ correctionis disciplinam recipere humiliter ac devotè, fidem eorum examinavimus diligenter, ac deum investigavimus perspicaciter propositum eorum, & sic ordinatis prudenter quæ super iis vidimus ordinanda, utrumque fecimus apostolicis litteris comprehendendi, ut essent illis in testimonium, ne quis eos calumniaretur de cetero sine causa, sub protectione beati Petri & nostra suscipientes eosdem in fide catholica & devotione apostolica persistentes. Cum igitur membra capiti & partes debeant congruere suo toti, fraternitatem tuam monemus & exhortamur attentius, per apostolica tibi scripta mandantes quatenus habens eos propensius commendatos, ipsis tamquam